

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД ТРЕБИЊЕ
Градоначелник
Одјељење за привреду**

Акциони план запошљавања незапослених лица на подручју Града Требиња за период 2019-2021 год.

Требиње, јул 2019. године

Садржај

1. Увод.....	2
2. Општи подаци.....	2
2.1. Демографски подаци.....	3
2.2. Социо-културолошки фактори и доступност радне снаге.....	4
2.2.1. Незапосленост.....	8
2.2.2. Макроекономски контекст.....	9
2.2.3. Запосленост.....	10
2.3. Економски аспекти.....	11
2.3.1. Локални економски контекст.....	11
3. SWOT анализа.....	17
4. Циљеви и приоритети политике запошљавања у Граду Требиње у периоду 2019-2021 год. 19	
4.1. Носиоци политике запошљавања.....	20
4.1.1. Завод за запошљавање Републике Српске.....	20
4.1.2. Град Требиње.....	21
4.1.3. Агенција за мала и средња предузећа града Требиња.....	22
4.1.4. ПКРС Подручна привредна комора Требиње.....	23
5. Акциони план запошљавања за град Требиње у 2018. години.....	22
6. Реализација, мониторинг и евалуација Акционог плана запошљавања.....	28
6.1. Носиоци послова реализације Акционог плана запошљавања.....	28
6.2. Мониторинг и евалуација Акционог плана запошљавањ.....	29

1. Увод

Акциони план запошљавања Града Требиња за 2019-2021. годину представља инструмент спровођења активне политике запошљавања у наведеном периоду. Њиме се дефинишу приоритети и циљеви политике запошљавања и утврђују програми и мјере који ће се реализовати у периоду 2019-2022 на територији Града Требиња, како би се достигли циљеви и постигло одрживо повећање запослености.

Правни основ за утврђивање Акционог плана представља Програм економских реформи РС за период 2019-2021 година и Стратегија развоја Града Требиња 2018 - 2027. године.

Акциони план је израђен од стране радног тијела које је именовао градоначелник, и које се састојало од представника Градске управе, Завода за запошљавање Републике Српске – Филијала Требиње, Регионалне привредне коморе Требиња, Аграрног фонда Града Требиња и образовних институција са подручја града.

Приоритети активне политике запошљавања у Републици Српској првенствено су усмјерени на отварање нових радних мјеста прије свега, односно на улагање у људске ресурсе и задовољење потреба тржишта, сагледавање потреба како послодаваца, тако и незапослених лица.

Приоритети политике запошљавања у периоду 2019-2021. години произашли су из реалних потреба и дио су стратешких опредјељења и средњорочних циљева, као и усклађивања уписне политике институција средњошколског образовања стања радне снаге на евиденцији завода за запошљавање са потребама тржишта радне снаге. Започета је и проводи се реализација активности које се на њих односе, како би се у наредним годинама достигли пројектовани жељени резултати.

Стратешки оквир је утврђен у Стратегији развоја Града Требиња 2018 – 2027.год. Овај документ је израђен у партнерству са заинтересованим странама из приватног сектора и дефинисао је развој привреде и пољопривреде који се базирају на знању, заштити животне средине и јачању регионалних функција и јавних услуга за све.

У стратегији је дефинисана визија развоја Града у периоду 2018-2027.

На основу ове визије дефинисана су 3 стратешка циља, са програмима и пројектима.

- *Стално повећање и усклађивање запослености и додатне вриједности у економском развоју*
- *Побољшање квалитета живота, уз високу социјалну осјетљивост и виши квалитет образовања*
- *Енергетски знатно ефикаснија, чистија и заштићенија средина*

С обзиром да су законска регулатива и пореска политика у државној надлежности, Град Требиње у много чему не може утицати на њих, али може пружити сљедеће врсте подршке путем Завода за запошљавање РС – Филијала Требиње, Одјељења Градске управе, Агенције за развој МСП и Пословног инкубатора, као што су:

- развој предузетничке инфраструктуре у смислу пружања информација, савјетодавних услуга и других облика подршке,
- просторне - у смислу проналажења локација за обављање одређених дјелатности,
- институционалне - центри за савјетовање, информисање и повезивање предузетника,
- образовне - у смислу пружања могућности преквалификације, доквалификације незапосленим лицима
- сертификације и стандардизације привредним субјектима,
- помоћ и олакшице предузећима у почетној фази пословања.

2. Општи подаци

Макро-локација: Требиње - приступачна локација на граници три државе. Град Требиње се налази на тремеђи БиХ, Хрватске и Црне Горе. Град Требиње се налази на територији ентитета Република Српска и представља регионални центар југоисточне Републике Српске.

У богатој и бурној прошлости требињског краја смјењивале су се цивилизације, народи и државе, сукобљавајући и преплићући разноврсне политичке, економске, културне и друге утицаје. Најстарије људске насеобине на простору данашњег Требиња потичу још из палеолита. Град Требиње припада медитеранском културном кругу, са релативно очуваним медитеранским градитељским и визуелним идентитетом. Као град, област и држава, спомиње се у изворима већ од средине 10. вијека. Кроз протекли период Требиње је у културном смислу имало водећу улогу на словенском југу. Данас је требињски крај, по свему судећи, на првом мјесту у РС по богатству сачуване културне баштине, споменичког и књижевног блага, историјских догађања, етнолошких и језичких карактеристика.

Град на тремеђи и раскрсници путева. Требиње, најјужнији град Републике Српске и Босне и Херцеговине, налази се у долини ријеке Требишњице, на тремеђи Босне и Херцеговине, Црне Горе и Хрватске. Налази се на значајној раскрсници путева, на линији која је још у средњем вијеку имала изузетан економски значај, јер је повезивала Дубровник (Рагузу), као највеће јадранско трговачко средиште, са унутрашњошћу Балкана.

Захваљујући климатским условима и обиљу падавина, простор града Требиња спада у **водом најбогатија подручја** на Балкану и Европи. Географски положај и рељеф града Требиња условио је **посебне климатске карактеристике** погодне за пољопривредну производњу, али и за живот људи. Клима је медитеранска са просјечном годишњом температуром од 14,5 C⁰ и годишњим просјеком од 260 сунчаних дана.

Захваљујући свом положају на самом југоистоку, Требиње има добру повезаност са граничним прелазима са сусједном Црном Гором и Хрватском и и најважнијим урбаним центрима у БиХ. То укључује Мостар, Бања Луку и Сарајево, као и Црну Гору (Никшић, Херцег Нови, Подгорицу) и Хрватску (Дубровник, Плоче) и Требиње стога представља једну од најповољнијих пословних локација у БиХ.

Саобраћајна повезаност

Удаљеност Требиња од појединих градова, лука и аеродрома је следећа:

Градови

Дубровник (CRO)	36 km
Бања Лука	357 km
Херцег Нови (MNE)	40 km
Сарајево	214 km
Загреб (CRO)	557 km
Београд (SRB)	481 km
Нови Сад (SRB)	493 km

Аеродроми и луке

Тиват (MNE)	60 km
Подгорица (MNE)	119 km
Чилипи (CRO)	45 km
Мостар	115 km
Плоче (CRO)	150 km
Сплит (CRO)	259 km
Бар (MNE)	152 km

Табела 1. Удаљености

2.1. Демографски подаци

Према прелиминарним резултатима пописа из 2013. године, на подручју Града Требиња је регистровано 31.433 становника, (1991. било је 30.879), од чега преко 80% становништва живи у урбаном дијелу општине. Густина насељености од 35 становника на км² чине општину Требиње **једном од рјеђе насељених** општина у БиХ.

Подаци о природном кретању становништва показују негативан природни прираштај од 2002. године док се у исто вријеме старосна структура становништва Требиња погоршава. Из године у годину, све је мање дјеце и младих, број становника између 20 и 49 година стагнира, док је становника преко 50 година све више. Сталан одлазак младих људи, миграције избјеглог и расељеног становништва и велики број жртава рата у прошлом вијеку, довели су до тога да је требињско становништво једно од најстаријих у БиХ.

Становништво 2013 (према прелиминарним резултатима пописа из 2013.)

БИХ	3.791.622
РС	1.326.991
Град Требиње	31.433

Табела 2. Становништво

2.2. Социо-културолошки фактори и доступност радне снаге

Тржиште рада и образовна структура су кључни социо-културолошки фактори који утичу на локални економски развој. Како би се утврдио ниво квалификованости, компетенција и вјештина постојећих и будућих генерација које улазе на тржиште рада у Граду Требињу, приказана је структура тренутно незапослених лица и профила постојећих институција за средњошколско и високошколско образовање. Треба нагласити, да доступност флексибилне и квалификоване радне снаге, те одговарајући програми образовања и обуке на различитим нивоима могу значајно допринијети атрактивности одређене пословне локације. У Требињу постоји дуга традиција у области металопрерађивачке индустрије, енергетике и текстилне индустрије.

Табела 3. Капацитети образовних институција у Граду Требињу 2017/2018

Назив образовне установе	Број установа	Број ученика/студената 2017/2018	Број ученика/студената 2018/2019
Основне школе	4	2.602	2579
Средње школе	4	1.238	1291
Високе школе факултети	4	581	634

Табела 4. Преглед уписаних ученика по занимањима и годинама у ЈУ Техничка школа Требиње

Занимање /година	2015 /2019	2016 /2020	2017 /2021	2018 /2022	2019 /2023	Занимање /година	2015 /2019	2016 /2020	2017 /2021	2018 /2022	2019 /2023
IV СТЕПЕН						III СТЕПЕН					
Техничар рачунарства	24	24	25	24	24	Аутомеханичар	10	12	12		
Техничар електроенергетике						Прец.механичар	9	11	11		
Техничар друмског саобраћаја	18	20				Механичар				12	
Грађевински техничар				24		Електричар				12	
Маш.техн.за комп.конструисање	21	23	24			УПИСАНО	19	23	23	24	24
Техничар логистике и шпедиције			24	24		Број одјељења	1	1	1	1	1
Техничар за ЦНЦ технологије				24							
УПИСАНО	63	67	73	96	72	Одјељења укупно	4	4	4	5	4
Број одјељења	3	3	3	4	3	СВЕУКУПНО:	82	90	96	120	96

ПРЕГЛЕД УПИСАНИХ УЧЕНИКА ПО ЗАНИМАЊИМА И ГОДИНАМА У ЈУ ЦЕНТАР СРЕДЊИХ ШКОЛА ТРЕБИЊЕ

Занимање/годи на	2015 /2019	2016 /2020	2017 /2021	2018 /2022	2019 /2023	Занимање/годи на	2015 /2018	2016 /2019	2017 /2020	2018 /2021	2019 /2022
IV СТЕПЕН						III СТЕПЕН					
Економски техничар	24	24	25	24	24	конобар	14	15	12		12
Пословно-правни техничар	24	24	24		24	кувар	14	15	12	12	12
Банкарски техничар						посластичар				12	
Трговачки техничар				24		пекар				15	
Туристички техничар	24			24	24	УПИСАНО	28	30	24	39	24
Агро-туристички техничар		24				Број одјељења	1	1	1		1
Прехрамбени техничар	24										
Техничар хортикултуре			26								
Медицински техничар			24		24						
Физиотерапеутски техничар											
фармацеутски техничар		25									
УПИСАНО	96	97	99	72	96	Одјељења укупно	5	5	5		5
Број одјељења	4	4	4	3	4	УКУПНО	124	127	123	111	120

Табела 4 и 5. Средње школе и високошколске установе и програми према врсти¹

Назив средње школе	Назначене професије/програми	Укупан број ученика (стање)			
		2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Гимназија „Јован Дучић“	1. Општи смјер	382	380	377	384
	1. Економија, право и трговина	219	190	193	193
	-економски техничар	98	95	98	97
	-посл-правни техничар	48	72	84	72
	-банкарски техничар	47	23	11	-
	-Трговачки техничар	26	-	-	24
	2. Угоститељство и туризам	175	145	122	169
	-туристички техничар	98	70	46	48
	-конобар	38	36	38	41
	-кувар	39	39	3	53
-посластичар	-	-	-	12	
-пекар	-	-	-	15	
Центар средњих школа	3. Здравство	47	70	72	49
	-медицински техничар	35	33	35	24
	-физиотера. Техничар	12	12	12	-
	-фармацеуцки техничар	-	25	25	25
	4. Пољопривреда и прерада хране	48	71	97	74
	-прехранбени техничар	48	47	46	24
	-агро-туристички тех.	-	24	26	24
	-техничар хортикултуре	-	-	25	26
	Четврти степен:	278	273	277	299
	1. Електротехника				
-техничар рачунарства	71	81	85	97	
-техничар електроенергетике	26	13	13	-	
-технич. електронике	20	19	-	-	
Техничка школа	2. Саобраћај				
	-техничар друмског саобраћаја	86	81	52	38
	-техничар логистике	-	-	24	48
	3. Машинство и обрада метала				
	-машин. техничар за комп. конструисање	43	62	86	68
	-машински техничар	15			
- Геодезија и грађевинарство	17	17	17	24	
- Техничар за ЦНЦ технологије	-			24	

	Трећи степен:	52	62	65	89
	1. Прецизни механичар	27	32	18	31
	2. Аутомеханичар	25	30	34	34
	3. Електричар	-	-	13	12
	4. Механичар	-	-	-	12
Музичка школа Требиње	1. Вокално инструментални	40	35	39	34
	2. Теоретски				
УКУПНО:		1.241	1.226	1.242	1.291

Градска управа Града Требиње, Одјељење за привреду и горе наведене образовне институције

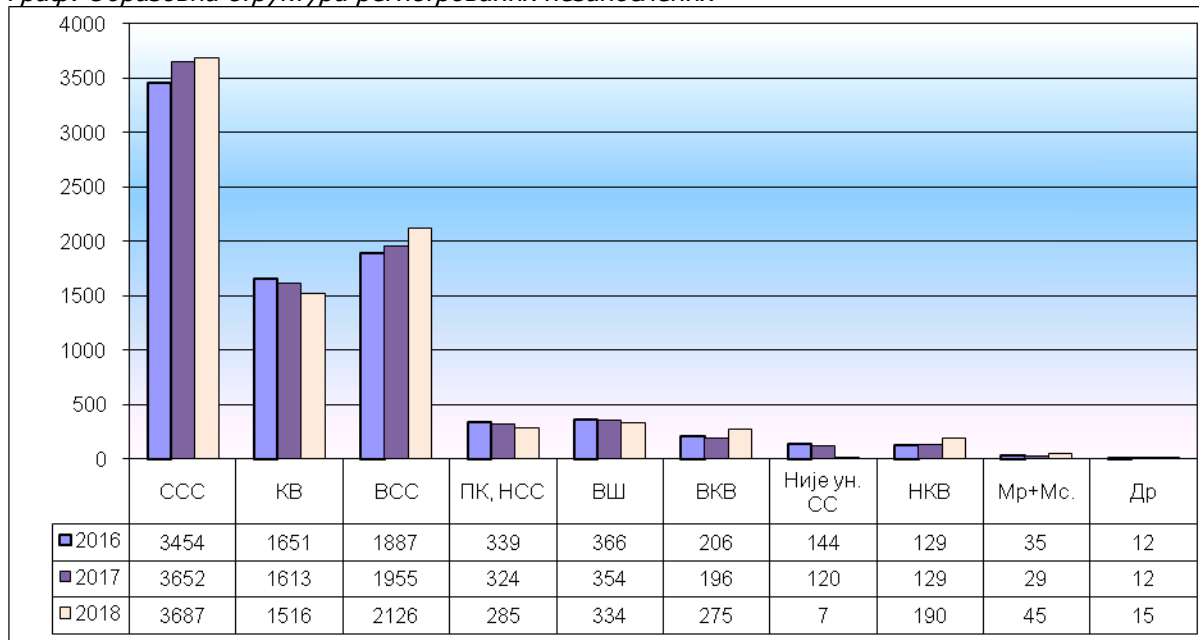
Назив факултета	Назначене професије/програми	Укупан број студената		
		2016/17	2017/18	2018/19
Академија ликовних умјетности Требиње-Универзитет Источно Сарајево	1. Сликарство	109	109	126
	2. Вајарство			
	3. Графика			
	4. Графички дизајн			
Факултет за производњу и менаџмент Требиње (ФПМ)	1. Индустијско инжењерство за енергетику	159	143	143
	2. Индустијски менаџмент			
Стидијски центар Требиње (ПИМ) Универзитет Бањалука Универзитета за пословни инжењеринг и менаџмент	1. Економија	97	79	88
	2. Право			
Висока школа за туризам и хотелијерство	1. Туризам и хотелијерство	230	250	277
	2. Пословна економија и туристичке привреде			

2.2.1. Незапосленост

Табела 6. Структура незапослених²

	Град Требиње	РС	БиХ
Број незапослених лица који активно траже посао (2017)	2.712	114.364	357.971
Број незапослених лица који активно траже посао(2018)	2.084		
Административна стопа незапослености (2018)	19,7%	17,2% ³	18,4% ⁴
Број незапослених жена (2018)	49%		
Број незапослених млађих од 25 година (2018)	11%		

Граф: Образовна структура регистрованих незапослених

Од 2.084 незапослених лица која активно траже посао 49% је женска радна снага (1.021).

У односу на стручну спрему, највећи број незапослених у Требињу је код ССС (37%) и КВ спреме (28%), а затим слиједе ВСС (19%) и НКВ спрема (9%).

2.2.2. Макроекономски контекст

За будуће планирање, од великог је значаја макроекономски контекст у држави, као и ентитету.

	БиХ	РС	Требиње
Површина у km ²	51.209	25.053	904

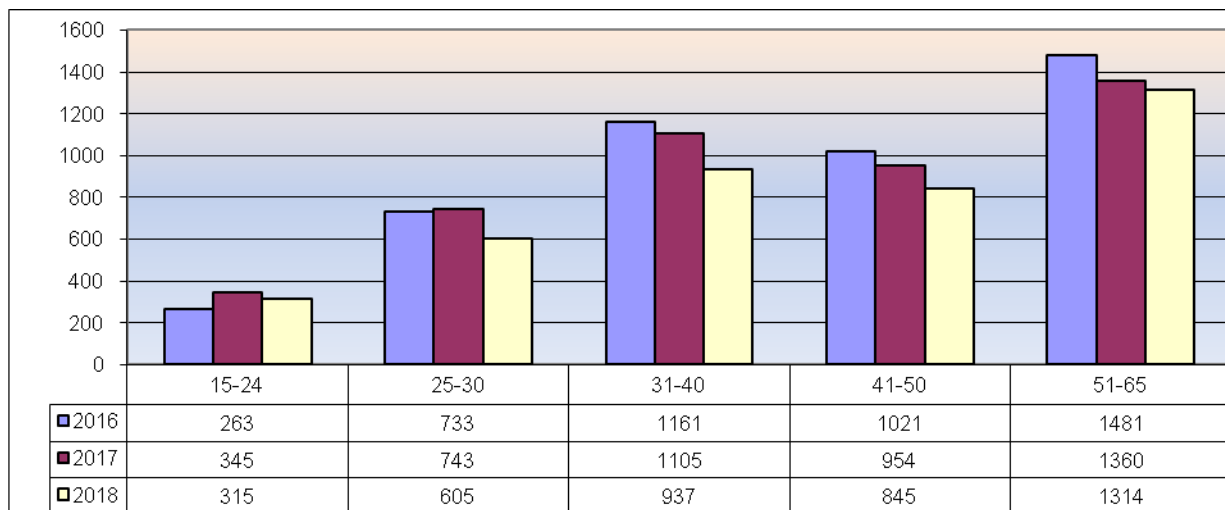
Становништво (прелиминарни резултати пописа из 2013.)	3.791.622	1.326.991	31.433
GDP (KM, 2016)	29,9 милијарди	9,6 милијарди	
GDP/C (KM, 2016)	8.516	8.320	
Стопа незапослености (2018)	18,4%	17,2%	19,7%

Табела 6. Одабрани макроекономски индикатори за Босну и Херцеговину и Републику Српску⁵

¹ Стопа незапослености = број незапослених X 100 / број запослених + број незапослених

¹ Стопа незапослености за ФБиХ узета је са портала Агенције за статистику БиХ

Граф: Старосна структура незапослених

Број незапослених лица у односу на године старости, најизраженији је у старосној доби од 31-40 година (26%), доби од 41-50 (24%) и доби од 51-65 година (22%), а затим слиједи доб од 25-30 година (18%) и доб од 15-24 година (11%).

Од укупног броја незапослених лица (4.016) који су пријављени на Биро Требиње, њих 1.932 не траже активно посао већ су пријављени ради остваривања других права.

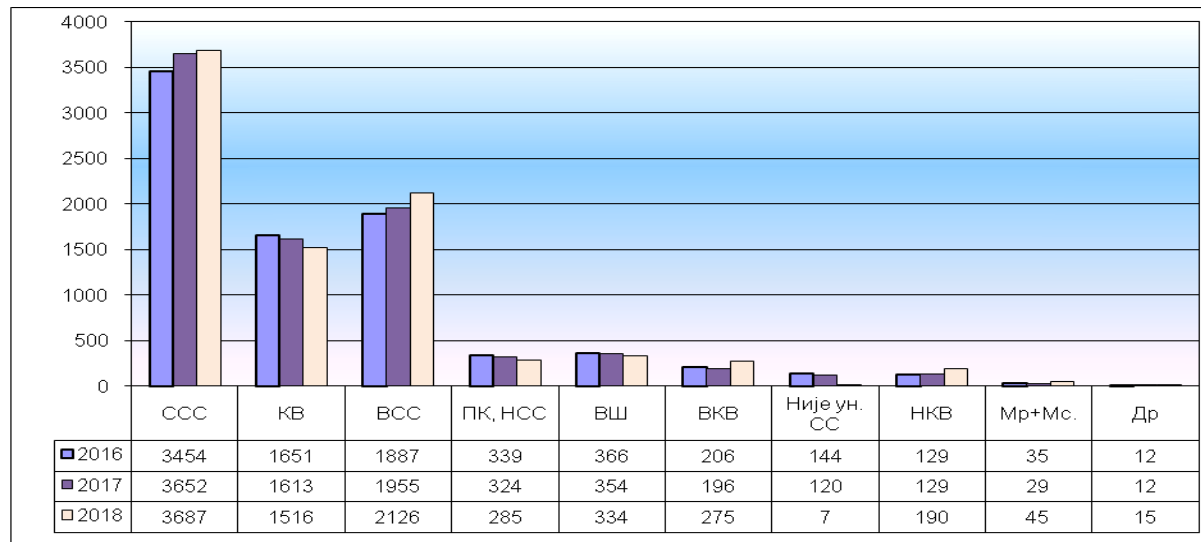
Оваква структура незапослених наводи на закључак да постојећа млада радна снага не посједује одговарајуће радно искуство, док су вјештине и знање старијих вјероватно застарјели.

2.2.3. Запосленост

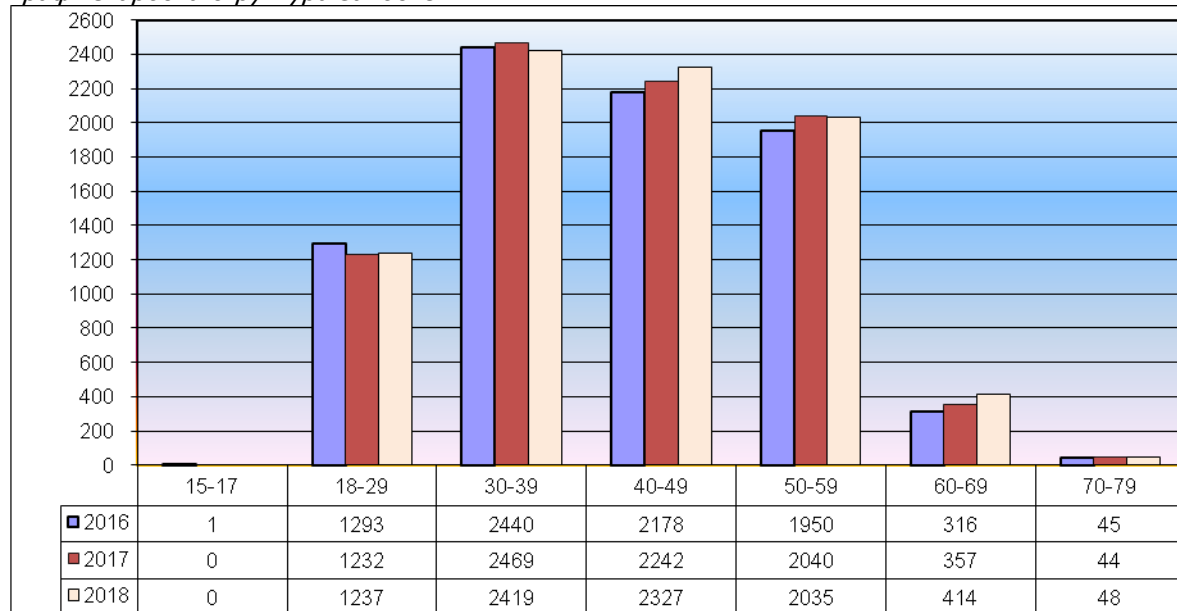
⁵ Извор: <http://www.investsrpska.net>, <http://www.fipa.gov.ba>, <http://www.rzs.rs.ba>

Укупан број запослених лица на крају 2018. години износио је 8.480 лица, док је на евиденцији Завода за запошљавање РС – Филијала Требиње било 2.084 лица која активно траже посао.

Граф: Образовна структура запослених лица

Граф: Старосна структура запослених

2.3. Економски аспекти

2.3.1. Локални економски контекст

Град Требиње као регионални центар Источне Херцеговине традиционално зависи од енергетског, прехранбеног и металопрерађивачког сектора. Број предузећа у 2018. години у односу на прошлу годину је порастао за 7%. Број предузећа према класификацији дјелатности се повећао у сектору грађевинарства, смјештаја, хотела и ресторана, информације и комуникација, сектору стручних, научних и технолошких дјелатности, у односу на предходну годину. У организационом погледу на подручју града Требиња, поред наведених привредних субјеката, пословање обавља и 595 самостални предузетник.

Укупан обим робне размјене града Требиња са иностранством у 2018. години износио је 293,8 мил. КМ, што је у поређењу са претходном годином већи за 41,6мил. КМ или за 16%. На нивоу града остварен је извоз у вриједности од 159,4 мил. КМ и у односу на претходну годину већи је за 29,9 мил. КМ или за 23%. Увоз на нивоу града Требиња остварен је у вриједности од 134,4 мил. КМ и већи је за 11,7 мил. КМ, односно за 10% у односу на претходну годину. Покривеност увоза извозом, на нивоу града Требиња, за 2018. годину износи 118,6%, и у односу на претходну годину већи је за 12%. Покривеност увоза извозом на нивоу Републике Српске износи 71,7%, а на нивоу БиХ износи 61,8%.

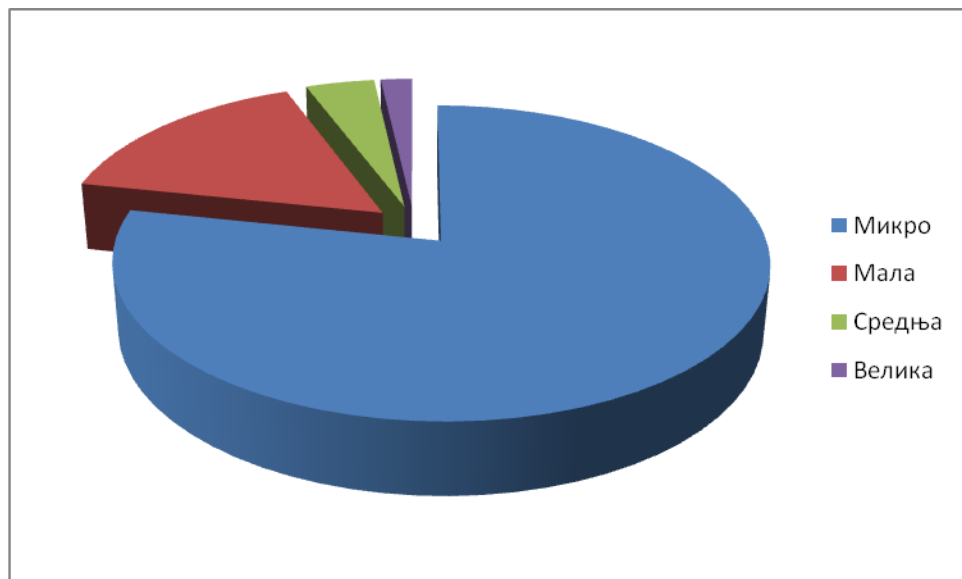
Табела 8. Најважнији економски индикатори за Град Требиње⁶

ДЈЕЛАТНОСТ	Број предузећа	Величина			
		Микро	Мала	Средња	Велика
А – Пољопривреда, шумарство и риболов	14	10	3	1	0
Б – Вађење руда и камена	4	4	0	0	0
Ц – Прерађивачка индустрија	38	28	6	2	2
Д – Производња и снабдјевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	5	1	1	1	2
Е – Снабдјевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	4	2	0	2	0
Ф – Грађевинарство	36	24	11	1	0
Г – Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	71	59	9	3	0
Х – Саобраћај и складиштење	11	9	2	0	0
И – Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	18	16	2	0	0
Ј – Информације и комуникације	9	6	3	0	0
К – Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	1	1	0	0	0
Л – Пословање некретнинама	2	2	0	0	0
М – Стручне, научне и техничке дјелатности	28	26	2	0	0
Н – Административне и помоћне услужне дјелатности	4	3	1	0	0
О - јавна управа и одбрана, об. соц. осигурање	1	0	1	0	0
П – Образовање	3	3	0	0	0
Q – Дјелатности здрав. заштите и социјалног рада	23	20	1	1	1
С – Остале услужне дјелатности	2	1	1	0	0
Р-Умјетност, забава и рекреација	2	1	1	0	0
УКУПНО	276	216	44	11	5

Табела 9. Укупан број предузећа на подручју града Требиња по дјелатностима за 2018. годину⁷

⁶ Извор: Статистички годишњак Републике Српске 2018; Агенција за статистику БиХ, пословна статистика и демографска статистика, тржиште рада; Агенција за статистику БиХ

⁷ Извор података: АПНФ Бања Лука

Запосленост у граду Требињу у 2018. години, по области дјелатности

Област дјелатности	Број запослених 2018.год.	Инд.(%)
Пољопривреда, шумарство и риболов	143	3
Вађење руда и камена	9	0
Прерађивачка индустрија	1.349	26
Производња и снабдјев. електр. енергијом, гасом, паром и клим.	1383	27
Снабдјевање водом, канализ., упр. отпадом и дј. санације ж.с.	216	4
Грађевинарство	394	8
Трговина на велико и мало, поправка мот. возила	581	11
Саобраћај и складиштење	64	1
Дјелатности пружања смјештаја, прип. хране, хотелиј. и угостит.	182	4
Информације и комуникације	30	1
Финансијске дјел. и дј. осигурања	1	0
Пословање некретнинама	1	0
Стручне, научне и техн. дјелатн.	111	2
Администр. и помоћне дјелат.	17	0
Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	22	0
Образовање	7	0
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	580	11

Умјетност, забава и рекреација	12	0
Остале услужне дјелатности	16	0
УКУПНО	5.118	100

Привредна дјелатност у Требињу сконцентрисана је у неколико кључних сектора, који заједно чине окосницу локалне економије:

- енергетски сектор,
- прерађивачка индустрија,
- грађевинарство,
- трговина и услуге,
- туризам и пољопривреда,

Енергетски сектор

Носиоци развоја овог региона као и града Требиња су предузећа из енергетског сектора:

- Мјешовити Холдинг **„Електропривреда Републике Српске“**, Матично предузеће,
- ЗП **„Хидроелектране на Требишњици“**, производња електричне енергије,
- ЗП **„Електро-Херцеговина“** Требиње, дистрибуција електричне енергије, снабдијевање ел. енергијом, пројектовање, изградња, реконструкција, санација електроенергетских објеката и израда прикључака на мрежу.

Прерађивачка индустрија

У прехранбеној индустрији успјешно послује предузеће за производњу кондиторских производа, које је великом брзином ушло на извозна тржишта и остварује значајне извозне резултате, а истовремено улаже у проширење и развој нових капацитета и отварање нових производних линија.

Металска индустрија је на свјетском тржишту трпила велике посљедице дугогодишње економске кризе, али захваљујући дугогодишњој традицији и високом квалитету свог производног програма, извозно пословање ове индустријске гране још увијек успјева да се одржи, и да буде присутно на свим тржиштима Запада, Истока и Америке.

Према подацима из АПИФ-а у Требињу, најзначајнија правна лица која остварују највећи приход у прерађивачкој индустрији су:

- ДОО "SWISSLION" ТРЕБИЊЕ, фабрика кондиторских производа,
- ДОО "SWISSLION IAT" ТРЕБИЊЕ, производња алата од високо квалитетних челика,
- ДОО "MONTING - ENERGETIKA" ТРЕБИЊЕ, производња и монтажа процесне опреме, металних конструкција и резервних дијелова за различите индустријске објекте.
- ДОО „ВУКОЈЕ“
- „IAT STANDARD“
- „ПОДРУМИ МАНАСТИРА ТВРДОШ“

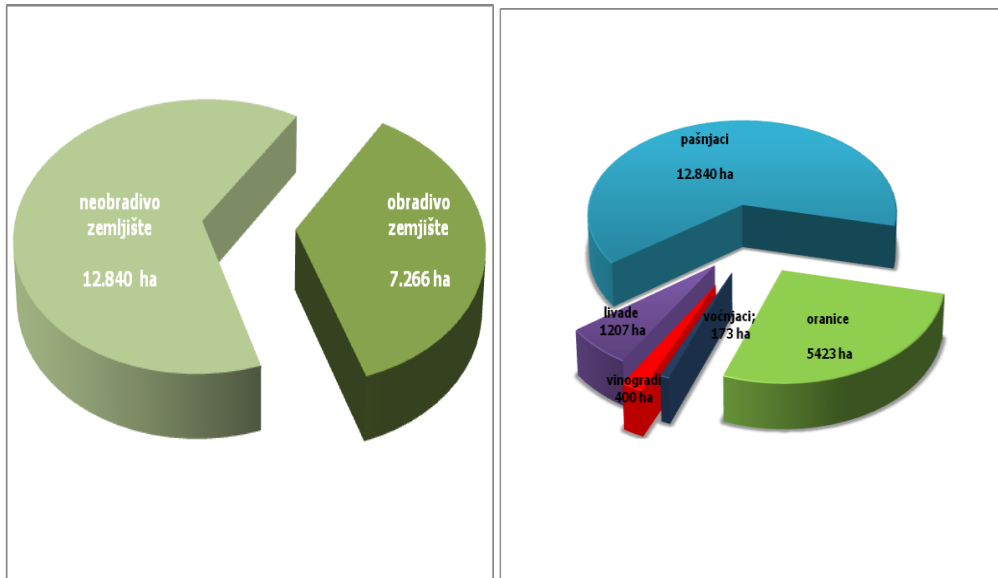
Пољопривреда

Земљиште, повољни климатски услови, обиље сунца и могућност наводњавања пружају велике могућности за пољопривредну производњу. Тренд повећане производње грожђа и вина, меда и производа од меда, љековитог биља и етеричних уља, млијека и млијечних производа, производње и прераде меса, складиштења и прераде воћа и поврћа а готово цијела количина произведене конзумне рибе се извози.

Укупне земљишне површине на подручју града Требиња износе око 85.800 ха од чега на пољопривредно земљиште отпада око 20.000 ха. У укупној структури пољопривредног земљишта значајно је учешће пашњака и шума око 63%, док на обрадиво земљиште отпада свега 37%. Од тога оранице и баште заузимају око 5.800 ха укупних обрадивих

површина, ливаде око 1.300 ха, виногради око 450 ха, те воћњаци око 200 ха. Уситњеност приватних посједа представља потешкоћу требињским пољопривредницима да организују рентабилну производњу. Треба истаћи, да и поред наведених проблема требињски пољопривредници успјешно користе компаративне предности подручја, који се огледају у повољној клими, обиљу воде и биљних врста.

Требињски пољопривредници располажу и са значајним сточним фондом (према подацима Министарства из 2017. године располажу са 2.300 крава, око 5.000 оваца, око 1.200 коза и преко 24.000 пчелињих кошница).

Према подацима из АПИФ-а у Требињу, најзначајнија правна лица која остварују највећи приход у пољопривреди су:

-АД „ПОПОВО ПОЉЕ“

-ДОО „АГРОФИН“

-„РОГАН“

У току претходне године у сектору пољопривреде дошло до смањења прихода за 3%, број запослених се повећао за 40%, а просјек плата се повећао за 7%, уколико се посматрају предузећа, којима је основна дјелатност пољопривредна производња и посматрано у цјелокупном сектору пољопривреде на подручју града.

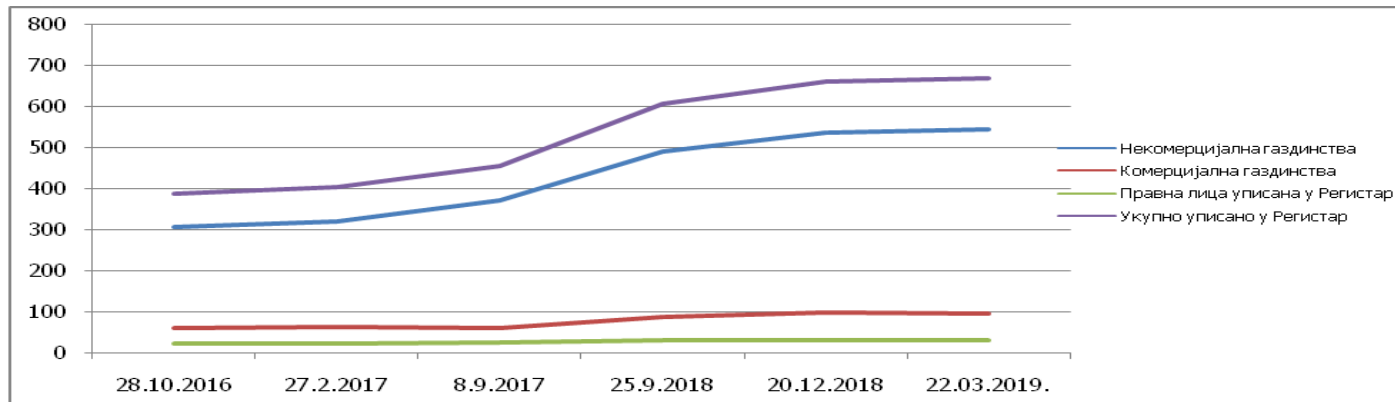
С обзиром, да су само правна и физичка лица, која су путем АПИФ –а регистрована као комерцијална или некомерцијална газдинства, препознатљива у ресорном министарству и Аграрном фонду, као корисници субвенција и подстицаја, дошло је до повећаног броја регистрованих газдинстава на подручју града Требиња, што је приказано у табели испод.

Табела: Кретање броја регистрованих пољопривредних газдинстава на подручју града Требиња

	28.10.2016	27.2.2017	8.9.2017	25.9.2018	20.12.2018	22.03.2019.
Некомерцијална газдинства	305	318	371	489	534	543
Комерцијална газдинства	60	61	59	88	98	96
Правна лица уписана у Регистар	21	22	24	29	29	29
Укупно уписано у Регистар	386	401	454	606	661	668

Извор: МПШВ РС

	ПРОЈЕКЦИЈА ЗА 2020	ИНДЕКС	ПРОЈЕКЦИЈА ЗА 2021	ИНДЕКС
Некомерцијална газдинства	624	115,0	749	120,0
Комерцијална газдинства	110	115,0	132	120,0
Правна лица уписана у Регистар	33	115,0	40	120,0
Укупно уписано у Регистар	768	115,0	922	120,0

Градс Требиње планира у буџету грант за пољопривреду у одређеном новчаном износу намијењен развоју пољопривреде и руралних подручја с циљем побољшања услова живота и рада у њима. У оквиру осталих Грантова, Одјељења за привреду, издвајају се значајна средства за развој села, која ће се пласирати преко Аграрног фонда Града Требиња, основаног са циљем развоја и унапређења пољопривредне производње, те у складу са тим очекивати је значајан раст samozapošljavanja и запошљавања, на подручју града Требиња. У свом раду Аграрни фонд настоји пружити подршку свим пољопривредним произвођачима и углавном сви програми подршке произашли су из захтјева самих пољопривредних произвођача.

Путем усвојеног Плана и програма рада за 2019. годину, предвиђени су следећи програми подршке Аграрног фонда Града Требиња:

1. програм подршке пољопривредним произвођачима кроз додјелу расада поврћа,
2. програм додјеле пчеларских пакета намијењених за развој и унапријеђење пчеларске производње на подручју града Требиња,
3. програм намијењен за подршку Удружењима корисника вода за наводњавање регистрованим на подручју града Требиња,
4. програм подршке пољопривредним произвођачима кроз додјелу мини грантова,
5. програм подршке сточарској производњи који ће се реализовати кроз додјелу средстава за обнову, доградњу и реконструкцију сточарских објеката,
6. програм подршке индивидуалним пољопривредним произвођачима,
7. програм подршке пољопривредним произвођачима у привођењу земљишта култури у оквиру којег је планирана и додјела садног и сјеменског материјала
8. програм подршке пластеничкој производњи који ће се реализовати кроз додјелу пластеника
9. подршка отварању и опремању Херцеговачке куће у Бања Луци.

Табела: Планирани програми подршке Аграрног фонда Града Требиња намијењени развоју и унапријеђењу пољопривредне производње у 2019. години

Планирани програми подршке	Планирани број корисника	Планирана средства (КМ)	Извор
Програм подршке пољопривредним произвођачима кроз додјелу расада поврћа	30	5.000	Град Требиње – Грант Аграрног фонда
Програм подршке за унапријеђење пчеларске производње на подручју града Требиња који ће се реализовати кроз додјелу „пчеларских пакета“	40	15.000	Град Требиње – Грант Аграрног фонда

Програм подршке Удружењима корисника вода за наводњавање регистрованим на подручју града Требиња	9 УКВ – (800 индиректни корисници)	12.000	Град Требиње – Грант Аграрног фонда
Програм подршке регистрованим пољопривредним произвођачима на подручју града Требиња кроз додјелу мини грантова	30	40.000	Град Требиње – Грант Аграрног фонда
Програм подршке сточарској производњи на подручју града Требиња која ће се користити за обнову, доградњу и реконструкцију сточарских објеката	30	40.000	Град Требиње – Грант Аграрног фонда
Програм подршке индивидуалним пољопривредним произвођачима са подручја града Требиња	30	33.000	Град Требиње – Грант Аграрног фонда
Програм подршке пољопривредним произвођачима у привођењу земљишта култури у оквиру којег је планирана и додјела садног и сјеменског материјала	50	15.000	Град Требиње – Грант Аграрног фонда
Програм подршке пластеничкој производњи који ће се реализовати кроз додјелу пластеника	20	40.000	Град Требиње – Грант Аграрног фонда
Подршка отварању и опремању Херцеговачке куће у Бања Луци	Индиректна подршка за 100 –так произвођача -добављача	50.000	Град Требиње – Грант Аграрног фонда
УКУПНО		250.000 КМ	

Грађевинска индустрија

Овај сектор има значајно учешће у остварењу укупних прихода на нивоу града.

Грађевински сектор је у 2018. год. повећао приходе и расходе за 12%, а остварена добит је већа за 13% у односу на предходну годину и број запослених лица се повећао за 14% у односу на предходну годину.

Према подацима из АПИФ-а у Требињу, најзначајнија правна лица која остварују највећи приход у грађевинарству су:

- **ДОО „HERC INVEST“ Требиње**, баве се инвестирањем и прометом непокретности
- **АД „Херцеговинапутеви“** Требиње, дјелатност обухвата: одржавање и заштита магистралних и регионалних путева, одржавање путева, одржавање објеката на путевима, изградња, реконструкција и обнављање путева, реконструкција путних објеката,
- **ДОО „ЛУЧ-Инвест“** Требиње, специјализована партнерска организација која се бави пословима везаним за инжењеринг и инвестирање у изградњу пословних и стамбених објеката,
- **ДОО „Леопластик“** Требиње, бави се изградњом стамбено-пословних зграда намијењених ширем тржишту,
- **ДОО „Павићевић“** Требиње, основна дјелатност предузећа је грађевинарство, трговина и услуге
- **ДОО „SEGMENT“** Требиње, основна дјелатност предузећа је извођење свих врста електроинсталација, трговина на велико и мало електроматеријалом, расвјетним тијелима, као и продаја и уградња система за техничко обезбјеђење објеката и аутомобила.
- **ДОО „ABV SISTEM“** Требиње, бави се опремањем ентеријера спуштеним плафонима и расвјетом.
- **ДОО „Поробић“** Требиње, бави се изградњом стамбених и нестамбених зграда као и занатско - грађевинским радовима.

Трговина и услуге

Због регионалног значаја Требиња, постоји концентрација фирми које пружају пословне услуге у области транспорта и телекомуникација, трговине, туризма, угоститељства, банкарства и комуналних услуга и које биљеже убрзан раст. У последње вријеме дошло је до отварања великих трговачких центара и услужних објеката који су значајни за даљи развој града и које такође треба поменути:

- Угоститељски објекти „Конак“, „Sesto Senso“, „SL Industry“, „Хедонија“, „Маркет 99“, „Студенац“, „Стара Херцеговина“, „МГ“, „Бендиш“, „Тарана“, „Винска галерија Вукоје“, „Vila Pergola“, „Porto Bello“, и др., препознатљиви по традиционално урађеном ентеријеру, удобном амбијенту, услузи као и висококвалитетно припремљеним специјалитетима националне и интернационалне кухиње
- Смјештајни објекти већег капацитета као хотел „Леотар“ (150 лежајева), хотел „Платани“ (70 лежајева), „ИН“ (95 лежајева), „Нар“ (67 лежајева), хотел „Вив“ (55 лежајева), мотел „Конак“ и „Аћимовић“ (240 лежајева) и др. објекти мањих капацитета. Укупни смјештајни капацитети на нивоу града су **око 1.500 лежајева**.
- Малопродajни тржни центри: „ТРОПИК“, „БИНГО“, „КОНЗУМ“ и „БЕСТ“, и велики број појединачних малопродajних објеката као „Бим траде“, „Перон“, „Бонита“ и др.

Од укупног броја предузетничких радњи, значајан број их се бави малопродajом (продавнице, самопослуге), услужним дјелатностима (кафићи) и транспортом. Постоји и читав низ других услуга: ауто-школе, адвокатске услуге, рачуноводствене услуге, информатичке услуге, комерцијалне услуге, итд.

3. SWOT анализа

<p><u>Предности (снаге):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Управљачки и производни центар енергетског сектора, стратешки најважнијег сектора РС и БиХ ❖ Раст запослености у прехранбеној индустрији и предузетничким радњама (угоститељство и занати) ❖ Раст пословања и извоза кондиторских производа и етеричних уља, уз релативну стабилност индустрије алата, винарства и производње меда <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тренд сталног повећања добити у грађевинарству, хотелијерству и угоститељству ❖ Сталан и динамичан развој туризма (изградња туристичке инфраструктуре, доласци и ноћења страних туриста); започете стратешке инвестиције у туризму ❖ Раст приноса плантажних винограда и љековитог биља (2015, 2016 и 2017), броја стабала и приноса смокве и маслине ❖ Градска управа стекла је сертификате стандарда BFC и ISO 9001, који сугеришу амбијент повољног пословног окружења и потребну подршку за потенцијалне инвеститоре 	<p><u>Слабости:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Индустрија још не учествује сразмјерно у укупном приходу, запослености и додатној вриједности ❖ Дјелатности везане за туризам још увијек недовољно доприносе укупном приходу, запослености и додатној вриједности <ul style="list-style-type: none"> Недовољна координација образовних профила, програма и уписне политике са привредом; неадекватна промоција „дефицитарних“ занимања ❖ Релативно висока стопа незапослености ❖ Недовољно развијена инфраструктура пословне зоне (водовод, канализација, електро мрежа и телекомуникација) ❖ Недовољна активност у спровођењу мјера у сузбијању броја непријављених радника (губитак пореза и доприноса услед исплаћивња мањих нето пореских основица, и исплата и кешу)
<p><u>Шансе (Прилике)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Промоција природне, вјерске и културне баштине, посебно у склопу регионалне, 	<p><u>Пријетње</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Задржавање стања отежаног робног

<p>прекограничне туристичке понуде</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Убрзавање инвестиција и привлачење нових стратешких инвеститора у туризму и пољопривредно-прехрамбеној индустрији ❖ Успјешна реализација започетих и најављених инфраструктурних инвестиција ❖ Изградити проактиван пројектни приступ европским регионалним и прекограничним фондовима и донаторима у БиХ ❖ Добијање заштићених ознака географског поријекла за кључне производе (нпр. вино, мед) ❖ Стављањем у функцију постојећих капацитета и опреме <ul style="list-style-type: none"> ❖ Јачање институционалне подршке привреде и предузетништва кроз међусобну интеракцију (едукативну, савјетодавну, техничку и финансијску подршку), а која се остварује дјеловањем преко Агенције за развој МСП, Туристичка организација ГТ, Аграрног фонда Града Требиња, Подручне привредне коморе Требиње, Завода за запошљавање РС – Филијала Требиње и Одјелјења за привреду ❖ Могућност већег кориштења природних ресурса у сврху привлачења инвестиција и развоја привреде (нпр. Питка вода, квалитетан камен итд.) 	<p>промета и путничког саобраћаја са Дубровником и Плочама</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тренд одласка стручњака из БиХ и земаља региона, посебно тренд одласка младих посебно тренд одласка младих образованих људи ❖ Висок степен задужености БиХ и РС може да доведе до смањења прихода градова и општина ❖ Политичке тензије у БиХ и региону могу да знатно успоре економски развој и овог подручја ❖ Одлагање и спора реализација најављених великих саобраћајних пројеката који би Требиње квалитетније повезали са осталим дијеловима земље и региона ❖ Надекватна фискална политика – велики порези и намета у привреди
---	---

Анализа проблема

На основу анализе економске ситуације и ситуације на тржишту рада уочени су сљедећи кључни проблеми:

- Неразвијена комунална инфраструктура у Пословној зони;
- Неискориштеност постојећих потенцијалних ресурса за запошљавање производне радне снаге (неискориштен готов производни и магацински простор у власништву Града)
- Удио старијих од 50 година у укупној популацији је и даље превисок иако биљежи константан благи пад ;
- Велики удио у укупном броју незапослених чине жене и млади;
- Слабљење привредне активности ствара опасност од настанка нових технолошких вишкова;
- Недовољна материјална опремљеност и кадровска структура средњих школа за стицање већих практичних знања ученика и њихове обучености;
- Недовољна усклађеност образовног система са стварним потребама радне снаге на тржишту рада.
- Неадекватан пораст стандарда тј зарада запослених лица првенствено у областима трговине угоститељства и грађевине (који биљеже тренд пораста прихода и добити), што утиче на одлив запослених лица у окружење највише у тим областима;
- Константан одлив радне снаге из окружења према земљама ЕУ, који сугерише наставак неповољних миграција локалне радне снаге у окружење али и иностранство;
- И поред евидентног пада стопе незапослености постаје све лошија старосна и квалификациона структура преосталих незапослених лица у односу на потребе тржишта радне снаге и одлив радне снаге у окружење;

4. Циљеви и приоритети политике запошљавања у граду Требињу у 2019-2022. години

Унапређење пословне климе, конкурентности и привлачење директних инвестиција представљају основне предуслове за обезбјеђење стабилног привредног раста и запослености. Даљи раст и просперитет морају бити засновани на новим инвестицијама које ће обезбиједити отварање нових радних мјеста и бити покретач новом привредном циклусу. Реализација тог циља заснива се на елиминисању препрека за пословање предузећа и нове инвестиције те појачаној борби против сиве економије. Град Требиње је, у сарадњи са Заводом за запошљавање Републике Српске - Филијала Требиње, за 2019. годину, утврдио листу циљева и приоритета, чијем остварењу ће се допринијети кроз реализацију доле наведених програма и мјера, побољшава услове за запошљавање незапослених лица, а тиме и до смањивања незапослености.

Циљеви Акционог плана запошљавања за период 2019-2021 .године:

1. Пораст запослености на подручју града Требиња, уз координисану и усклађену активност свих релевантних актера,
2. Унапријеђење квалитета радне снаге,
3. Подстицање запошљавања и социјално укључивање теже запошљивих лица и посебно осетљивих категорија незапослених лица;
4. Запошљавање приправника у сврху обављања приправничког стажа особама са високом и вишом стручном спремом
5. Финансијска подршка у реализацији Програма самозапошљавања и подстицаји у развоју предузетништва;
6. Запошљавање припадника борацких категорија по Програму подршке запошљавања дјеце погинулих бораца, РВИ од I до VII категорије и њихове дјеце и демобилисаних бораца ВРС и њихове дјеце
7. Подршка угоститељским објектима регистрованим за обављање дјелатности пружања смјештаја, припремања хране, хотелијерства и угоститељства и туристичким агенцијама, са циљем умањења негативних ефеката сезонских миграција радне снаге у овој области;
8. Запошљавање по Програму обуке квалификације и преквалификације радне снаге са циљем усклађивања потребама тржишта радне снаге;
9. Запошљавање особа са инвалидитетом

Циљне групе ЛАПЗ-а (локални акциони план запошљавања) за период 2019-2022.годину су:

- Дјеца погинулих бораца ВРС, ратни војни инвалиди ВРС и њихова дјеца и незапослени демобилисани борци ВРС и њихова дјеца;
- Незапослена лица у породицама у којима нико не ради
- Радно способни са евиденције Завода за запошљавање кроз програм преквалификације и доквалификације,
- Предузетници који намјеравају да оснују бизнис - самозапошљавање;
- Постојећи и потенцијални пољопривредни произвођачи са руралних подручја, млади и жене као носиоци пољопривредних газдинстава (кроз подстицаје и субвенције);
- Постојећи непријављени радници;
- Теже запошљива лица, радно способне особе са инвалидитетом
- Лица старости изнад 50 година
- Посебно угрожене социјалне групе
-

4.1. Носиоци политике запошљавања

4.1.1. ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске

Завод за запошљавање Републике Српске је јавна установа основана у складу са Законом о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености.

Завод за запошљавање Републике Српске је кључна организација на тржишту рада, не само као посредник у запошљавању и информацијама о тржишту радне снаге, већ и као партнер, поспјешујући фактор, катализатор пуне запослености и развоја програма запошљавања. Завод посредује између послодаваца и незапослених лица како би пружио помоћ незапосленима да у што краћем року нађу посао и прилагоде своје квалификације и вјештине захтјевима на тржишту рада, као и да им обезбиједи одговарајућу материјалну сигурност у периоду трајања незапослености.

Основне функције Завода су: посредовање у запошљавању, јавно обавјештавање о могућностима и условима запошљавања, савјетовање о избору посла (професионална оријентација) стручно оспособљавање и припрема за запошљавање, спровођење програма запошљавања, обављање организационих, стручних, административних и других послова у вези са остваривањем права на новчану накнаду и здравствену заштиту. ЈУ Завод за запошљавање РС планира да у периоду ЛАПЗ-а 2019-2021 години начелно реализује одређени број типских пројеката као што је радио и претходних година

- Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса
- Програм запошљавања и samozapošljavanja циљних категорија у привреди
- "Програм суфинансирања запошљавања и samozapošljavanja дјеце погинулих бораца Војске Републике Српске, демобилисаних бораца и РВИ ВРС „Заједно до посла“
- Start up- Српска млади до 35 год samozapošljavanje
- Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника
- Програм подршке запошљавању Рома у Републици Српској
- Обука доквалификација и преквалификација остале дјелатности
-

Наведеним пројектима запошљавања треба да буду обухваћене све категорије незапослених лица која активно траже запослење, а конкретни програми који су дати у табеларном дијелу који слиједи у наставку.

Тренутни приказ структуре незапослених лица по квалификацији дат је у следећој табели:

Стање на дан	без струке	ЈУ Завод за запошљавање РС - Филијала Требиње									Укупно незапослени
		НК	ПК	КВ	ВКВ	ССС	ВШС	ВСС	Мастер	Доктор наука	
Незапослена лица која активно траже запослење											
1.1.2018	1	265	20	807	19	974	90	501	34	2	2713
30.6.2019	1	161	5	475	9	632	59	380	35	1	1758
Од чега жене		65	4	161	1	330	43	245	25	0	874
Незапослена лица која остварују права по другом основу (пензијско, инвалидско и здравствено осигурање, итд)											
1.1.2018		414	23	604	21	517	54	145	17	0	1795
30.6.2019	4	399	27	615	20	621	61	158	16	0	1921
Укупно незапослених лица											
1.1.2018	1	679	43	1411	40	1491	144	646	51	2	4508
1.1.2019	5	560	32	1090	29	1253	120	538	51	1	3679

Табела . Извор ЈУ Завод за запошљавање РС - Филијала Требиње

4.1.2. Град Требиње

Главни носиоци политике запошљавања у оквиру Градске управе су Одјељење за привреду, Одјељење за друштвене дјелатности и Служба за локални економски развој, инвестиције и енергетску ефикасност (ЛЕР), као и установе чији је оснивач Град Требиње - Агенција за развој малих и средњих предузећа Града Требиња и Аграрни фонд Града Требиња.

Одјељење за привреду

Одјељење врши управне и стручне послове из надлежности Града који се односе на:

- студијске и аналитичке послове и коришћење ресурса из области привреде и пољопривреде (индустрија, трговина и снабдијевање, угоститељство, туризам, занатство, саобраћај и везе, пољопривреда, шумарство, водопривреда)
- планирање развоја и праћење реализације стратешких планова развоја из дјелокруга рада
- послове везане за приватно предузетништво, подстицај развоја малих и средњих предузећа, развој пољопривредне производње, комасације и заштите пољопривредног земљишта, сточарства, воћарства, мини фарми, организовања пољопривредника, лова и риболова.

Одјељење за друштвене дјелатности

Одјељење за друштвене дјелатности у свом дјелокругу рада има слиједеће надлежности:

- врши стручне и управно-правне послове у области културе, образовања, спорта, здравства, социјалне заштите и омладинског организовања, у складу са законом;
- из области културе организује манифестације и обиљежава јубилеје у области културе од значаја за јединицу локалне самоуправе и развој културно умјетничког аматеризма у ЈЛС, и друге надлежности у складу са законом;
- из области основног, средњег и високог образовања има надлежности прописане законом;
- из области здравствене заштите предлаже план мреже здравствених установа, у буџету обезбјеђује додатна средства за остваривање здравствене заштите која су преко утврђене вриједности стандарда и норматива из обавезног здравственог осигурања, и друге надлежности у складу са законом;
- из области социјалне заштите прати социјалне потребе грађана, породица и појединих угрожених група и сагласно њима дефинише политику проширене социјалне заштите на свом подручју, ствара услове за квалитетно пружање социјалних услуга грађанима, прати рад социјално хуманитарних организација у обављању хуманитарне дјелатности, и друге надлежности у складу са законом;
- из области спорта и физичке културе обезбјеђује услове за развој и унапређење аматерског спорта, обезбјеђује услове за организацију и одржавање спортских такмичења и манифестација, и друге надлежности у складу са законом;
- из области друштвене бриге о дјечи и омладини ради на побољшању статуса дјече и омладине на свом подручју и у том смислу предлаже документе о стварању бољих услова за бригу о дјечи и омладини, те друге надлежности у складу са законом;

Служба за локални економски развој, инвестиције и енергетску ефикасност

Служба за ЛЕР и ЕЕ има надлежности:

- ❖ допринос развоју пословне заједнице кроз разне видове дјеловања,
- ❖ подржава стварање „алата“ како би се истакле вриједности Града и на тај начин заинтересовали потенцијални инвеститори,
- ❖ пружа сталну подршку функционисању Локалног економског вијећа, како би допринијело стварању што боље и квалитетније ЛЕР стратегије,
- ❖ ради на успостављању контаката, који би као резултат имали повезивање Град са интересним странама за економско – развојни вид улагања у град Требиње,

- ❖ учествује у изради стратегија које за циљ имају развој Града кроз разне видове,
- ❖ учествује у стварању и изради водича и приручника, како би се омогућио брз и лак приступ информацијама које су од користи како свим грађанима града Требиња, посјетиоцима а прије свега потенцијалним инвеститорима,
- ❖ успоставља и одржава сталне контакте са потенцијалним и постојећим инвеститорима и стоји на располагању за пружање свих потребних информација од података који се тичу понуде локација, обиласка локација и др.,
- ❖ сталан контакт са министарствима како БиХ тако и РС, разним владиним и невладиним организацијама, фондовима, агенцијама и др.

4.1.3. Агенција за мала и средња предузећа града Требиња

Агенција за развој МСП града Требиња основана је 2005. године. Оснивач је Скупштина града Требиња. Формирана је у складу са Законом о развоју малих и средњих предузећа са циљем афирмације предузетништва односно приватног сектора.

Агенција за развој малих и средњих предузећа града Требиња основана је с циљем пружања подршке грађанима који желе да покрену властити бизнис, пружања подршке постојећим фирмама и привредницима у њиховом даљем развоју као и у обукама за пружањем квалитетних пословних услуга за циљне групе или појединце. Агенција пружа и савјетодавне услуге.

Циљеви Агенције су:

- успостављање и стварање окружења, које ће подстицајно дјеловати на оснивање нових и развој већ постојећих МСП,
- подстицање оснивања, пословања и развоја микро, малих и средњих предузећа, пружањем помоћи, савјета и информација, обука и консалтинг услуга,
- развој капацитета за дугорочан и одржив развој сектора МСП,
- запошљавање младих стручњака,
- реализација нових инвестиција,
- увођење пореских олакшица,
- повећање животног стандарда.

Све активности које обавља Агенција су транспарентне, сва сазнања везана за подстицаје, пројекте и донације, као и јавни позиви расписани од стране влада других држава, благовремено ће се дистрибуирати путем медија до евентуалних корисника истих.

Агенција поред наведеног пружа и све видове подршке администрацији града Требиње по питањима која имају везу са стварањем повољнијег пословног амбијента и привлачењем страних инвестиција.

4.1.4. ПКРС Подручна привредна комора Требиње

Подручна привредна комора Требиње је невладина, самостална, стручно-пословна организација, независна и непрофитна јавно-правна асоцијација привредних субјеката и привредних асоцијација чије је сједиште на подручју дјеловања Коморе Требиње. Једна је од пет подручних комора које чине јединствени коморски систем Републике Српске, организована како је прописано Законом о Привредној комори Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 65/08) и Статутом Коморе.

Подручна привредна комора Требиње својим дјеловањем обухвата југоисточни дио Републике Српске, град Требиње и осам општина: Билећа, Гацко, Љубиње, Невесиње, Берковићи, Фоча, Калиновик и Источни Мостар.

Чанови Коморе, привредна друштва и финансијске организације које обављају привредну дјелатност у Републици Српској, остварују своје интересе непосредним учешћем својих представника у раду органа и тијела Коморе.

Спектар дјелатности Коморе је доста широк, између осталог обухвата:

- заступање интереса привреде,
- усклађивање интереса чланова Коморе,
- пословно савјетовање,
- презентација привреде и промоција роба и услуга у земљи и иностранству,
- унапређивање предузетништва и менаџмент
- анализа тржишних могућности и услова привредног развоја, пословно повезивање и информисање,

- подстицање истраживања у области научнотехнолошког развоја,
- подстицање друштвено одговорног пословања
- повећање конкурентности привреде сталним процесима стручног и пословног образовања и едукације,
- вођење Привредног регистра Републике Српске,
- вршење јавних овлашћења која су повјерена Комори законом и другим прописима.

Да би наведене задатке успјешно обавила и исправно сагледала потребе и проблеме привреде, Комора његује чврсте везе са својим чланицама. Као мјесто окупљања привредника, Комора ће помоћи око пословног умрежавања и размјене стручних и научних знања и добрих пракси. Важан дио активности Коморе представља сарадња са подручним локалним заједницама и другим организацијама чији циљеви су везани за подршку привредном и другим видовима развоја.

5.Акциони план за запошљавање

Рекапитулација пројектованих средстава и програма у ЛАПЗ-а период 2019-2021 са аналитиком је дата у наставку.

Посебно су сачињене пројекције по годинама уз напомену да се у програму подршке обављању приправничког стажа корисници програма не могу у крајњем случају узети као (на крају) стално запослена лица, мада један дио тих лица може прећи у радни статус. Такође укупне пројектоване цифре корисника програма су морале су узети у обзир флукуације-одлив радне снаге, који није могуће у потпуности зауставити нити у структури предвидјети, али се реализацијом програма подршке кроз преквалификације, доквалификације, стручно оспособљавање и програме директне подршке подстицајима отварања нових радних мјеста и програма самозапошљавања могу у значајној мјери ублажити.

Трендови одлива радне снаге су такви да се мора узети у обзир већи број корисника од стране незапослених лица на евиденцији завода за запошљавање али и стално запослених лица која се такође одређују за послове који обезбјеђују веће зараде и бољи животни стандард.

	Број запослених лица			Пројектована средства		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Укупан предвиђени број запослених лица 2019-2021 Град Требиње	82	255	244	830.250	432.250	615.000
Укупан предвиђени број запослених лица 2019-2021 Завод за запошљавање	133	140	119	682.445	639.763	599.477
Укупно корисника програма (незапослених лица):	215	395	363	1.512.695	1.072.013	1.214.477
	973			3.799.185		

Програми запошљавања са кратким описом	Град Требиње		АНГАЖОВАНА СРЕДСТВА			Носилац ЛАПЗ-а 2019	Очекивани проценат реализације 2019
	Број лица у програмим	Просјечан износ по запосленом у програму	Обавезе из 2018	Укупна предвиђена средства за програм 2019	Укупна ангажована средства 2019	Извор финансирања	
Самозапошљавање незапослених лица	7	5.000,00	315.000,00	35.000,00	350.000,00	буџет Града Требиња	65,00%
Програм стицања приправничког стажа			350.000,00	0,00	350.000,00	буџет Града Требиња	100,00%
Обука и доквалификација угоститељство	20	2.000,00	0,00	40.000,00	40.000,00	буџет Града Требиња	100,00%
Програм предузетништво за младе	5		0,00	50.000,00	50.000,00	Институт за развој младих Култ 50 % и Град Требиње 50%	65,00%
Стимулисања отварања директних нових радних	30	4.000,00	0,00	120.000,00	120.000,00	буџет Града Требиња	25,00%
Обука и доквалификација остале дјелатности	20	2.000,00	0,00	40.000,00	40.000,00	буџет Града Требиња	100,00%
1. Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса	35	1.514,29	0,00	53.000,00	53.000,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	100,00%
Програм за пошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди	50	4.320,00	6.400,00	216.000,00	222.400,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	65,00%
Програм суфинансирања за пошљавања и самозапошљавања дјете погинулих бораца Војске	10	5.200,00	10.900,00	52.000,00	62.900,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	65,00%
Start up- Српска млади до 35 год самозапошљавање	2	65.000,00	29.260,00	130.000,00	159.260,00	Завод за запошљавање и Влада Србије	70,00%
Програм подршке за пошљавању младих са ВСС у статусу приправника	35	5.828,57	211.485,00	204.000,00	415.485,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	50,00%
Програм подршке за пошљавању Рома у Републици Српској	1	6.000,00	0,00	6.000,00	6.000,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	70,00%
Укупан предвиђени број запослених лица 2019 Град Требиње	82		665.000,00	285.000,00	950.000,00		87,39%
Укупан предвиђени број запослених лица 2019 Завод за запошљавање	133		258.045,00	661.000,00	919.045,00		74,26%

Програми запошљавања са кратким описом	Град Требиње		АНГАЖОВАНА СРЕДСТВА			Носилац ЛАПЗ-а 2020	Очекивани проценат реализације 2020
	Број лица у програмима 2020	Просјечан износ по запосленом у програму 2020	Обавезе из 2019 у 2019	Укупна предвиђена средства за програм 2020	Укупна ангажована средства 2020	Извор финансирања	
Са моза пошљавање незапослених лица	25	8.000,00	12.250,00	200.000,00	212.250,00	буџет Града Требиња	65,00%
Програм стицања приправничког стажа			0,00	0,00	0,00	буџет Града Требиња	
Обука и доквалификација угоститељство	20	4.000,00	0,00	80.000,00	80.000,00	буџет Града Требиња	100,00%
Програм предузетништво за младе			17.500,00	0,00	17.500,00	Институт за развој младих	
Стимулисања отварања директних нових радних мјеста	50	5.000,00	90.000,00	250.000,00	340.000,00	буџет Града Требиња	25,00%
Обука и доквалификација остале дјелатности	20	2.000,00	0,00	40.000,00	40.000,00	буџет Града Требиња	100,00%
1. Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса	40	1.514,29	0,00	60.571,43	60.571,43	Завод за запошљавање филијала Требиње	100,00%
Програм за пошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди	40	4.320,00	75.600,00	172.800,00	248.400,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	65,00%
Програм суфинансирања за пошљавања и са мозапошљавања дјете погинулих бораца Војске Републике Српске, демобилисаних бораца и РВИ ВРС „Заједно до посла“	15	5.200,00	18.200,00	78.000,00	96.200,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	65,00%
Start up- Српска млади до 35 год са мозапошљавање	3	#####	39.000,00	78.000,00	117.000,00	Завод за запошљавање	70,00%
Програм подршке за пошљавању младих са ВСС у статусу приправника	40	5.828,57	102.000,00	233.142,86	335.142,86	Завод за запошљавање филијала Требиње	50,00%
Програм подршке за пошљавању Рома у Републици Српској	2	6.000,00	1.800,00	12.000,00	13.800,00	Завод за запошљавање филијала	70,00%
Обука доквалификација и преквалификација остале дјелатности	15	2.250,00	0,00	33.750,00	33.750,00	Завод за запошљавање филијала	100,00%
Укупан предвиђени број запослених лица 2020 Град Требиње	255		119.750,00	570.000,00	689.750,00		62,67%
Укупан предвиђени број запослених лица 2020 Завод за запошљавање	140		236.600,00	634.514,29	871.114,29		73,44%

Програми запошљавања са кратким описом	Град Требиње		АНГАЖОВАНА СРЕДСТВА			Носилац ЛАПЗ-а 2021	Очекивани проценат реализације 2021
	Број лица у програмима 2021	Просјечан износ по запосленом у програму 2021	Обавезе из 2019 у 2020	Укупна предвиђена средства за програм 2021	Укупна ангажована средства 2021	Извор финансирања	
Са моза пошљавање незапослених лица	25	8.000,00	70.000,00	200.000,00	270.000,00	буџет Града Требиња	65,00%
Програм стицања приправничког стажа			0,00	0,00	0,00	буџет Града Требиња	
Обука и доквалификација угоститељство	20	4.000,00	0,00	80.000,00	80.000,00	буџет Града Требиња	100,00%
за пошљавања и са моза пошљавања дјеце погинулих бораца Војске Републике Српске, демобилисаних бораца и РВИ ВРС	30	3.000,00	0,00	90.000,00	90.000,00	буџет Града Требиња	50,00%
Стимулисања отварања директних нових радних мјеста	50	5.000,00	187.500,00	250.000,00	437.500,00	буџет Града Требиња	25,00%
Обука и доквалификација остале дјелатности	20	2.000,00	0,00	40.000,00	40.000,00	буџет Града Требиња	100,00%
1. Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса	20	1.514,29	0,00	30.285,71	30.285,71	Завод за запошљавање филијала Требиње	100,00%
Програм запошљавања и са моза пошљавања циљних категија у привреди	30	4.320,00	60.480,00	129.600,00	190.080,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	65,00%
за пошљавања и са моза пошљавања дјеце погинулих бораца Војске Републике Српске, демобилисаних бораца и РВИ ВРС „Заједно до посла”	10	5.200,00	27.300,00	52.000,00	79.300,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	65,00%
Start up- Српска млади до 35 год са моза пошљавање	4	26.000,00	23.400,00	104.000,00	127.400,00	Завод за запошљавање	70,00%
Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника	35	5.828,57	116.571,43	204.000,00	320.571,43	Завод за запошљавање филијала Требиње	50,00%
Програм подршке запошљавању Рома у Републици Српској			3.600,00	0,00	3.600,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	
Обука доквалификација и преквалификација остале дјелатности	20	2.250,00	0,00	45.000,00	45.000,00	Завод за запошљавање филијала Требиње	100,00%
Укупан предвиђени број запослених лица 2021 Град Требиње	244		257.500,00	660.000,00	917.500,00		67,03%
Укупан предвиђени број запослених лица 2021 Завод за запошљавање	119		231.351,43	564.885,71	796.237,14		75,29%

6.Реализација, мониторинг и евалуација Акционог плана запошљавања

У циљу имплементације Акционог плана запошљавања, као и јасног дефинисања улога и одговорности у току процеса примјене, механизми спровођења Акционог плана, предвиђају процедуре који ће омогућити њено успјешно спровођење. Дефинисање механизма за спровођење Акционог плана запошљавања, омогућиће да се на ефикасан начин користе постојећи и изграде нови организациони капацитети, користећи расположиве људске ресурсе. Успостављање механизма за спровођење Акционог плана запошљавања, треба да обезбједи:

1. Успостављању мултисекторске сарадње између кључних актера у примјени Акционог плана;
2. Коришћење организационих, људских и других ресурса у међусекторској повезаности, како би се избјегла преклапања и омогућило максимално функционисање свих расположивих ресурса;
3. Јачање партнерства локалних институција (градска управа, јавна предузећа и установе), организације грађанског друштва и привредних субјеката у циљу примјене политике запошљавања;

6.1. Носиоци послова реализације Акционог плана запошљавања

У оквиру локалних структура разликују се:

Савјет за запошљавање Града Требиња

- ❖ иницира и координира процес израде локалне политике запошљавања;
- ❖ учествује у изради појединачних оперативних планова (програма/пројеката) у сагласности са Акционим планом запошљавања и акционим плановима за запошљавање Владе Републике Српске;
- ❖ прати остваривање Акционог плана и појединих пројеката/програма за запошљавање;
- ❖ доноси закључке и даје мишљења о питањима из своје надлежности и о њима обавјештава органе Града;
- ❖ даје мишљење на приједлоге прописа и одлука које доноси Скупштина града Требиња у областима значајним за запошљавање;
- ❖ координира и подстиче сарадњу између заинтересованих страна и пружа помоћ у реализацији њихових активности;

Градоначелник ће именовати Савјет за запошљавање састављен од представника Градске управе, Завода за запошљавање Републике Српске, Подручне привредне коморе Требиње, Локалног економског вијећа и представника образовних институција са подручја града. Савјет за запошљавање Града Требиња је у обавези да о спровођењу Акционог плана достави извјештај Скупштини града, по потреби, а најмање једанпут годишње.

Оперативне структуре за примјену Акционог плана запошљавања

Оперативне структуре за примјену Акционог плана запошљавања за град Требиње представљају сви релевантни актери у локалној заједници, који могу да допринесу реализацији активности предвиђених акционим плановима, на професионалан, ефикасан, ефективан и транспарентан начин.

Оперативне структуре за израду и реализацију Акционог плана чине:

Градска управа Града Требиња – Одељење за привреду, Одјељење за друштвене дјелатности и Служба за локални економски развој, инвестиције и енергетску ефикасност, задужени су за:

- логистичку и административну подршку рада Савјета за запошљавање Града Требиња,
- благовремено и континуирано информисање о свим програмима (националним и међународним) од значаја за реализацију циљева и активности дефинисаних Акционим планом,
- подршку у изради пројеката/програма дефинисаних Акционим планом.

Завод за запошљавање – Филијала Требиње, преузеће одговорност за:

- благовремено информисање о програмима које реализује Завод,

- пружање стручне подршке у припреми предлога програма/пројеката.

6.2. Мониторинг и евалуација Акционог плана запошљавања

Циљ мониторинга и евалуације Акционог плана запошљавање за град Требиње је систематично и редовно прикупљање података, праћење процеса имплементације стратешких циљева и задатака и процјена успјешности реализације овог стратешког документа.

Сврха мониторинга и евалуације је побољшање ефикасности и успјешности Акционог плана запошљавања, али и предлагање измјена на основу извјештаја о реализованим активностима.

Временски оквир - Мониторинг се спроводи у континуитету за цијели период имплементације Акционог плана за запошљавање.

Евалуација ће се спроводити једном годишње и пратиће имплементацију акционог плана.

Предмет мониторинга и евалуације и индикатори

Мониторинг и евалуација представљају цјеловито сагледавање реализације стратешких и оперативних циљева и приоритета кроз:

- Праћење процеса имплементације;
- Праћење резултата спроведених активности;
- Процјену утицаја активности стратегије на квалитет живота корисника услуга.

Индикатори напретка и успјешности остваривања Акционог плана запошљавања, одређени су на нивоу циљева, програма и пројеката. У реализацији активности користиће се квалитативни и квантитативни индикатори.

Методe и технике мониторинга и евалуације

За потребе успјешне реализације мониторинга и евалуације користиће се:

- извештаји носилаца реализације програма/ пројеката;
- евидентирање програма, корисника и услуга;
- анкете међу корисницима и пружаоцима услуга;
- интервјуи;
- скале процјене;
- анализа документације;

Носиоци процеса мониторинга и евалуације

Носилац процеса мониторинга и евалуације је Савјет за запошљавање Града Требиња.

Реализацијом Акционог плана запошљавања на територији града Требиња за 2016. годину, кренуло би се са активним рјешавањем проблема незапослености на подручју града. Запошљавање нових радника (заједно са стручном праксом), имао би огроман значај за град Требиње у смислу повећања броја запослених, смањење броја корисника социјалне помоћи, смањење броја незапослених на евиденцији Завода за запошљавање. Истовремено, то би представљало подршку послодавцима који имају потребу за ангажовањем већег броја радника кроз неку од горе наведених мјера, активније учешће локалне самоуправе у развоју малих и средњих предузећа и пољопривредне производње, као и подршку почетницима за реализацију својих предузетничких идеја.

Највеће пријетње реализацији Акционог плана запошљавања за град Требиње, могли би представљати:

- недостатак капацитета и могућности образовних институција са подручја града, да уврсте програме обука за дефицитарна занимања на тржишту рада;
- рестриктивна државна фискална политика која би се ослањала на повећање ионако великих намета привреди;
- пад прихода у буџету Града Требиња који би се могао одразити на издавајања за мала и средња предузећа, предузетнике, пољопривреднике и стипендије.

**Радна група за израду Акционог плана запошљавања
за град Требиње у 2018. години**

